

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krole, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost pošline. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetatov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 16.

V Ptuj v nedeljo dne 17. aprila 1910.

XI. letnik.

Vabilo na naročbo.

Ob priliki novega četrtletja opozarjamo svoje cenjene naročnike, ki so z naročnino zastali, naj isto poravnajo.

„Štajerc“

je danes najbolj razširjeno glasilo štajerskih in koroških kmetov, ki se zavzema za skupno gospodarsko delo.

V vsaki hiši

naj bode ta list!

Uredništvo in uprava.

Prvaški greh.

(Financijska beda štajerske dežele.)

Vse avstrijske kronovine in dežele so grozovito zadolžene. To je že par let posebno hudo opazovati. Država je namreč deželam vedno večja bremena nalagala in pomoči jim pa ni nikdar dala. Končno so pričeli poslanci z vlado vred vendar neko akcijo, potom katere bi se moglo deželam vsaj nekaj pomagati. Ali politični cilji prvaških poslancev, združenih s češkimi kričarji, so tudi to preprečili. Tako ni čuda, da si danes že skoraj nobena dežela ne more pomagati iz vedno naraščajočih dolgov.

Tudi na Štajerskem je finančna beda postala grozovito velika. Denarne razmere so take, da zamore priti dežela v najhujše zadrege. Dolgo časa se temu ni hotelo verovati. Pribito pa bode že kar naprej, da so prvaški slovenski poslanci s svojo brezvestno obstrukcijo v prvi vrsti krivi te bede v deželi. S to obstrukcijo so namreč prvaki onemogočili vse korake, s katerimi bi bilo mogoče, sanirati deželne finance. S to obstrukcijo so prvaki poslanci uresničili pri nas na Štajerskem pravi „eks-leks“, to se pravi razmere brez vsake postavne podlage.

Vsi pametni ljudje so svarili slovenske deželne poslance pred to brezvestno obstrukcijo. Trdi se celo, da ji je nasprotoval tudi dr. Korošec. Ali dr. Benkovič je s svojo advokatsko butico hotel zid predreti in tako je bil telegram iz Prage, ki ga je dobil Benkovič, signal za slovenske poslance, da razbijajo deželni zbor.

Deželni odbor je stal zdaj nakrat pred dejstvom, da naj v deželi gospodari — brez denarja. Posledica tega je bila, da je deželni odbor moral vse deželne izdatke črtati, ki niso bili ravno neobhodno potrebni. Vse podpore, vse subvencije, vse dotacije so se morale črtati, brezobrestna posojila so se črtala, ja celo tistih 40.000 K je moral deželni odbor črtati, ki se jih je rabilo za izpeljavo kmetijskih operacij. Vsled prvaško-slovenske obstrukcije se je moralo torej vse črtati, kar bi prišlo ravno kmetom v korist. Obupani kmetje so zapuščeni, so prodani in izdani, to pa samo zaradi tega, ker so slo-

venski poslanci na komando veleizdajniških Čehov protištajersko politiko uganjati pričeli.

Deželni odbor je torej vse to moral črtati. Ali s tem težave še vedno niso bile premagane. Denarja primanjkuje vsled slovenske obstrukcije celo v toliko meri, da deželni odbor niti najpotrebnejših plačil ni mogel storiti. Deželni odbor je stal zdaj pred odločitvijo: denarja ni, torej se mora deželni uradnik in učitelj plače znižati. Radovedni smo, kaj bi rekli slovenski deželni uradniki, ako bi se jim nakrat le polovico plačil dalo? Radovedni smo, kakšne obraze bi delali prvaški zagriženi učitelji, ki se danes v neovpijoči slepoti tako vroče zavzemajo za to nesrečno obstrukcijo, ko bi se jim nakrat plačo ustavilo? Ali tudi s tem bi deželni odbor še ne rešil vseh zadreg. Zaradi prvaške obstrukcije bi moral deželni odbor norišnice in bolnišnice zapreti. Blazine in na smrt bolane trpine bi moral deželni odbor torej ne čisto vreči, — to so zahtevali prvaški poslanci! In mi vprašamo: ali je tako počenjanje, tako divjanje „slovensko“ in „krščansko“?

Deželni odbor ni imel srca, da bi tega storil. Sklenil je raje, da vzame od eskompt-banke in od zveze kmetijskih zadrug posojila za tri milijone kron. Polovico te svote se je že vzelo, ostanek pa se bode porabil tekom leta. Torej nam je nesrečna slovenska politika in prvaška obstrukcija zopet tri milijone kron novih dolgov nakopala!

In zdaj vprašamo: ali more le en sam pošten človek na Štajerskem živeti, ki se strinja s to politiko prvaških poslancev? Gotovo ne! Seveda, ti slovenski poslanci zlobnajo v vaše oštarije par tretjerednikov, starih tercijskih in mežnarjev in se jim nalažejo, da bodejo s to politiko „vero rešili“. Ali pravo, zavedno ljudstvo je do glja sito te zločinske politike! Konec se mora napraviti gospodovanju teh prvaških troškov, ki se mastijo na ljudski krvi...

Politični pregled.

Državni zbor stopi torej skupaj. Prorokovati se pač ničesar ne da. Prvaško-češka obstrukcija grozi še vedno in ni pričakovati, da bi jo delavljne stranke premagale. Upati je pa, da jo tudi vlada ne bode hotela odkupiti. Prav mogoče je torej, da se bode v kratkem državno zbornico razpustilo in nove volitve razpisalo. Posledica vseh teh komedij pa je, da je bežništvo na Avstrijskem z vsakim dnevom večje.

Klerikalno gospodarstvo se kaže najbolje na Dunaju. List „Zeit“ je očital dr. Weiskirchnerju, da dobiva 16.000 K letne penzije. Občina je to tajila. „Zeit“ pa je zadevo natanko preiskala in našla, da znaša Weiskirchnerjeva penzija celo 21.080 K na leto. Tako žrejo črnubi, kadar so pri koritu.

Dunajska občina je dovolila 10.000 K v podporo za po groznem požaru v Ökörütö prizadete družine.

Ljubljanski izgrezniki. Zaradi tolovajskih napadov septembra meseca l. 1908 v Ljubljani

je bilo več oseb kaznovanih. Kazni so bili v splošnem še milostne. Ali ti Ljubljančani so se vkljub temu na najvišjo sodnijo obrnili. Ta pa ni njih pritožbi ugodila, marveč je posameznim celo kazen zvišala.

Zaradi špijonaže obsodila je sodnija na Dunaju Jožefa Jeczek na 4 leta težke ječe. Jeczek je v času zadnje srbske nevarnosti vohunil za dve tuji državi.

Vlada razpustila je laško društvo „Circolo ciclistico“ v Trstu zaradi proti-avstrijske gonje.

Državno vinogradniško društvo je imelo pred kratkem svoj 25. občni zbor, na katerem se je zlasti ostro proti nameravanemu novemu obdajčenju vina izjavilo.

Ruski vohun. V Lvovu so zaprli tehnika Nikolaja Semionov. Sumi se ga, da je za Rusijo špijunal.

Ogrske razmere. Po smrti patriarha Bratkoviča popisal je notar Koszics inventar in si zaračunal za to delo 127.840 K (!!). Sodnija je znižala te stroške na 2736 K in je notarja v preiskavo potegnila. Korupcija je pač na Ogrskem doma.

Anarhisti na Francoskem so napadli ministerskega predsednika Brianda in to s kamenji, ter revolverji. Briand ni bil ranjen. Ali več policistov je dobilo težke rane.

Dopisi.

Iz Ptujске gore. „Narodni list“ z dne 7. t. m. je prinesel lažnivi članek, katerega je brčkone učitelj Klemenčič na Ptujski gori skoval. V prvi vrsti piše, da sem pek, kar sedaj ni res. Res pa je, da sem jaz v resnici lahko pred pek ko Klemenčič. Nadalje se mi očita da sem hud „Štajercijan“, se pa ne sramujem. Jaz sovražim vse, kar je slovenskega pravi list. O tem vejo gorski občani sami soditi, koliko je na tem resnice. Res je, da gorski takozvani „narodnjaki“ Klemenčič, Kupčič in Topolovec vse sile napenjajo, ljudstvo poneumniti. Zato protestirajo proti učenju nemškega jezika v šoli. Prvaki bi radi tudi zanaprej v kalni vodi ribe lovili. Bog nas tega obvaruj! Kar se tiče pristnih „narodnjakov“ na Gori, označim s tem, da Kupčič in M. Habarca niti ne znata prav slovenski. Habarca in Klemenčič govorita sploh najraje nemški. Vprašam na tem mestu, v kateri gostilni se več nemški govori, pri meni ali pri Vam? Seveda je vsaki „nemčur“, kateri ne trobi v njih „narodni“ rog, kateri pomeni za slov. kmeta popolni propad... Nadalje pravi, da se jaz jezim, da mi gosti izostajajo. Zopet laž; le čudno je, da je to v „Narodnem listu“ Klemenčič sam pisal, ko ja pravi, da ga gostilna in šnopsarija Habece nič ne briga? Kdo se pa jezi, vejo gorski občani in moji gosti najbolj povedati, ker Haberca s svojimi špeglami prav grdo pogleda, ako gre mimo njene hiše v mojo gostilno in jih celo z besedami napada. Oj ti ljuba „fovšija“, kje si pa ti doma? Ker smo si že tak dobri te mi pa g. Klemenčič in Habarca povejta čemgava je bila hiša in kar imata in po kakem potu sta to gotovo nemško posestvo v roke sprejela? Sedaj bi rada, da bi cela občina po vajni komandi morala plesati, pa ne bo! Klemenčič

se zelo motiš, ja smola je smola! V „Narodnem dnevniku“ bi lahko Klemenčič in Habarca obvestila marsikaj o zasebnem življenju, o zakonski sreči, o obesanju itd. Vse se od vas Klemenčič zahrbtno napada, vse kar ne trobi v Vaš rog. Jaz pa Vam s tem povem, da sem bil in ostanem Repa, kateri se ne ustraši nobenega zahrbtnege postopanja. In naj bo geslo: zob za zob! Vaš udani „Štajercijanec“ Repa.

Razbor pri Slov. Gradcu. Cujte, predragi čitatelji, kaj si je Anžekova butica zmisllila. Naš preljubi Anže je strašno dolgi članek napisal v „Slovenskega Gospodarja“. Tam obrekuje po svoji stari navadi. Vsak ima svoje veselje, nekateri posebno do obrekovanja. Ker pa tukaj posamezni niso mogli nikomur s svojim jezikom škodovati, so si osnovali družbo pod imenom „Izobraževalno društvo“. Zbrali so se skup od nekaterih poglavitnih grehov obdane osebe, ter si izvolile za glavarja Anžeka, kateri je čist, da slobodno sme obrekovati. Vsako pošteno društvo Bog ljubi, to pa mnogokrat nekoliko poškrta, kar povem drugokrat, ako ne bo miru. So še nekateri pošteni farani, kateri bi bili radi pri družbi, pa pri obrekovanju ne marajo biti. V članku piše v ločljivem sorodstvu, a pogledjmo si zadnje pri njem. Ga je po pesje malo, tudi v nemške kraje piše slovensko. Pa gre Anžek tja, telica in Anžek pa nazaj. Pridem do besed. O grosser Georg! terentante! kaj pa to pomeni? To je gotovo Anžekova latinska beseda. Zapomnil si jo je v Dalmaciji tedaj, ko je bil drvjarjem za učitelja. Šembraj! saj si je veliko prislužil! Piše od nekih dvanajstih let in tednov. Na to mu povem, da tisti, ki so tedaj jamo kopali, so si jo sebi skopali. Tri tercijalke pa vpijejo kakor muha na pajčini. In ta debeli Anžek se zna pa razpocit.

Pokorni sluga mlečozobega Anžeka.

Sv. Lovrenc slov. gor. (Šolske razmere.) Stavimo sledeča javna vprašanja: 1. Več davkoplačevalcev vpraša javno, zakaj se ne izroči pisma, namenjena krajnemu šolskemu svetu, novemu načelniku g. Rebernaku? — 2. Zakaj se ne daje denar krajnega šolskega sveta novemu blagajniku gospodu župniku? — 3. Zakaj gospodari g. nadučitelj sam in noče priznati novemu načelniku temu pristojni vpliv? — To so stvari, katere davkoplačevalce zanimajo. Kajti kmet ima pravico, da se sam za svoje razmere briga in se tudi od prvaških šolmaštrov v tem oziru ne bode pustil komandirati! Nadalje vprašamo to-le: Zakaj se obnašajo naši štiri mladi učitelji in 2 iz sv. Andraža tako neollikano po gostilnah, kadar zboruje tam domače veteransko društvo? Ali ne vedo ti mladeniči, da živijo od kmetskih žuljev? Vsem tem grdim razmeram se bode v zmislu postave moralo konec napraviti! Opozarjamo že danes višjo šolsko oblast na te

škandalozne razmere. Ako bi se jim hitro ne napravilo konec, povedali bomo pa malo jasneje svoje stališče!

Šmarje pri Jelšah. Dragi „Štajerc“, ti nam vsak teden kaj novega prineseš. Za prihodnjo številko ti tudi jaz nekaj čisto novega napišem i. s. zakaj da imamo duhovnike . . . V nedeljo, dne 10. aprila, prišel je k nam neki č. g. frančiškan iz Celja tretjerednikov in svitlih kronik iskati. Pri prvemu sv. opravilu nam je raz prižnice pripovedoval, da so imeli neke na Koroškem že starega župnika. Ker jim ta baje ni več ugajal, so se zbrali tamošnji župan, krčmar in kramar ter so šli škofa prositi, da naj ga penzionira in ga z mlajšim nadomesti. In škof je to res storil. Ali mladi novi župnik je bil preveč hud. Zato grejo omenjeni trije zopet h škofu ter prosijo, naj jim tudi tega župnika prestavi. Škof res tudi tega hudega župnika prestavi. Ali potem niso baje nobenega več dobili. Krčmar in trgovec pa sta morala zaradi tega propasti . . . Tako je pravil ta celjski frančiškan. Po njegovem mnenju imamo torej duhovnike za blagor krčmarjev in kramarjev. Mi pa še pristavimo: pa za politično agitacijo, da delajo med farani prepir in sovraštvo. Frančiškan je seveda tudi časopise grajal, ki zoper duhovnike pišejo. Mogoče, dragi „Štajerc“, da je pri temu na tebe mislil. Pa tukaj se je zmotil, kajti ti „Štajerc“ še nisi nikdar zoper prave duhovnike pisal, pač pa zoper kašne oderuške, politikujoče in grde farje, katerih je žalibog precej med nami. Ako bi duhovniki v tem oziru s „Štajercem“ držali (kar bi bila tudi njih dolžnost), ako bi take umazane tovariše ojstro prijel za srajco, — nakrat bi prišel med ljudstvo mir, katerega nam je enkrat angelj v Betlehemu oznanil.

Od Velike Nedelje. Naš častiti gosp. župnik nam je razdelil sedaj vse nabrane podpore. Moram reči takozvane „podpore“ za izveličanje naših duš, ker je nekterim revežem obljubil podporo pod temi pogoji, ako bo šel k spovedi. Druge je zopet vprašal, ali rabijo podporo za pijačo. Četrtrim, kateri so kaki rokodelci zraven svojega posestva, jim je očital njihov zaslužek, na sebe pa ni mislil, kadar po 18 forintov predpoldne zasluži. V tem slučaju mu je eden taki siromašni rokodelci gorko zasmolil. Petim je rekel, da ne potrebujejo od njega podpore, akoravno so do kolena v dolgih in katerim je toča uničila vse lanske pridelke skoraj docela; le kopico otrok kateri še niso za drugo rabo, kakor da kruhek jedo, je pustila nepoškodovane. Šeste, kateri so poleg svoje nesreče žganičari, je odpravil s parkrajci itd. itd. Pri vsem tem je pa prijazno sprejel take, kakor so naprimer Trgovščanci, ki mu radi roko poljubijo, ki nimajo „Štajerca“, ki pridejo pol ure pred začetkom sv. maše v cerkev in ostanejo nekoliko

časa po ceremonijah v cerkvi, imajo pa voljno karuze in nosijo pridno denar v posojilnico. Ojoj, joj, župnik Jakec! Ali nas siromakov ne poznaš, v kaki sili smo z našimi nedolžnimi otroki? Pomisli da je večnost dolga. Zakaj s takim, ki imajo denar v hranilnici podporo da jalo? Prosimo v „Slov. Gospodarju“ odgovoriti. Nadaljevanje sledi.

Jesenice. V nedeljo 10. t. m. vršila se je klerikalna „Manifestacija vseslovenske misli in Jesenica“. Sklical je ta shod gromoviti rimski katoliški bogatin in grajščak in govornik dr. Schusterschütz iz Ljubljane. Shod je bil javen, kakor smo iz raznih vabil posnemali, tudi tajen, ker so k temu shodu imeli dostojno samo vabljeni gosti!? Tovarniški uradniki in občinski svetovalci niso bili vabljeni, ker Schusterschützovi zastopniki tovarniški delavci Korošec, Krašovec itd. tega pod nikakim pogojem niso. Da se dr. Schusterschütz na Jesenicah nič žalega pripetilo ni, poslala je vladne 8 orožnikov in kar dva vladna komisarja na Jesenice! — Tudi se Schusterschütz ni upal vlakom, temveč „herrschaftsmässig“ po avtomobilu na Jesenice pri in odpeljati. Ker nihče od naših zastopnikov ni imel vstopa na temu shodu ne moremo posebno od tega shoda poročati. Vemo in slišali smo samo toliko, da sta Schusterschütz in domači župnik Škubic zelo mastno po radovljiškemu glavarju odrihala, ker jim je glavar Župuch trn v peti! — Tudi če kapitaliste, ako ravno je Schusterschütz sam milijonar, se je prav pošteno sekalo! — Dr. Schusterschütz je v zadnjih letih mnogo veleindustriji, posebno pa jeseniškemu delavstvu škodoval. Leta 1904 je on na Jesenicah vpriporil štrajk, takrat je bilo mnogo delavcev in družin brezrednih. Lansko leto je tovarnam zaprl svoje žezvanje blaga v Rumunijo in Srbijo z njegov delovalni ministersko politiko na Dunaju. Tukajšna tobi se v vana je morala vsled tega, ker ni smela drugača mogla blaga v te kraje izvaževati, skoraj zapretila tovarno in delavci so samo nekaj šihov na teden delali. — Dr. Schusterschütz ze je nabral slovens tisočake — od delavstva in kmeta, ki vedno, advokat še počenega groša zaslužil ni, le sam „Neue politika mu je zidala grajščine. Grajščak in boje v te gatin dr. Schusterschütz pa le vedno na ustvarjanje cih nosi blagor in ljubezen do kmeta in delavdelalstva. Kdo je še danes tako zabiti, da mu tistišče verjame in gre na njegov mlin? — Gotovo vsled je da je zadnji mojster in uradnik v tovarni žmoro več dobrega delavcu storil, nego bogatin dr. Schusterschütz! — Ali ni res, Korošec in Krajo Dršovec? — Slovenija bo še pač enkrat britko orplakala, da je imela take fine zastopnike, celeregulac bogataža in grajščaka dr. Schusterschütza reči Amen!

Novice.

Pozor! Vse cenjene nove naročnike prosim! Reič da naj — kadar pošljejo naročnino — na poštnižakar položijo napravijo opombo „novi naročnik prijatelj“ — Kdor spremeni naslov le mimogrede za kragleda. tek čas, naj vzame na znanje, da se mi na tatoričr ne moremo ozirati. — Dopisi naj sprotni vpošljejo vedno le na uredništvo „Štalič vo jerca“, ne pa na posamezne osebe. Istotakoravijo, vsa naznanila in denarne pošiljate le namente upravnništvo lista. — Brezpomembneastnih osebnih dopise ne moremo objavljati. Dopis mome pus biti vedno kratek, stvaren in jednat. PisaWiener mora biti le na eni strani papirja in to s črni znelom! — Odgovori se pismeno na vprašanje kospa. tedaj, ako se priloži retur-znamko. — Ured2 letni ništvo in upravnništvo „Štajerca“ tacijsk

Duhovniki in politika. Ogrski kardinal Svavala. massa izdal je pod naslovom „Kako naj se duje re hovníki pri volitvah zadržijo“ posebni spis zeku. njemu podložno duhovščino. V tem spisu pravdelan ta visoki cerkveni dostojanstvenik, da noče dva velih hovščine popolnoma od vsake politike izključiti. Duhovniki so tudi državljani in imajo torej dol deklonosti napram državi. Ali politična vprašanjatuli, zahtevajo resno premišljevanje, pamet, izkušnjo vpi znanje in doslednost. Vsaka beseda dore pro hovníka mora biti spoštovanj. To vredna, ako zahteva neizobraženo, v dvome bode misleče ljudstvo nasvetov od duhovnikov. Dujega hovníki naj dajo take nasvete previdno in modaradi Ali vedno se naj duhovniki s politik

Ogenj bluječa gora Etna.

V Italiji je poleg Vezuva naj-nevarnejši vulkan znana Etna. Tudi sedaj je ta gora pričela ogenj bruhati in napravila velikansko škodo na poljih in vinarjih. Cela vrsta vasi je v neposredni nevarnosti in prebivalci so pripravljeni na beg. Naša slika kaže v ozadju goro, iz katere odprtine se vali črni dim, pravi dež pepela. Spodaj vidimo kraj Taormina. Tako je izgledala Etna na velikonočno nedeljo.

Kdor ljubi resnico,

kdor je prijatelj v duševni in telesni revščini trepečega ljudstva, kdor sovraži zatiranje in izkoriščanje farizejev našega prvaštva, ta

mora biti naročnik „Štajerca“.

Der Aetna am Ostersonntag von Taormina gesehen.